

*Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет*

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Тема: _ Управління політикою формування та розподілу прибутку

*Спеціальність 073 «Менеджмент»,
освітня програма 8.073.00.09 «Бізнес-адміністрування»*

Завідувач кафедри: _____ / Карінцева О.І. /

Керівник роботи: _____ / Карінцева О.І. /

*Виконавець: _____ / Аніщенко А. Є. /
П.І.Б.*

*Група: _____ БА.мз-91С _____
шифр*

Суми 2020__

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва
та бізнес-адміністрування

О. І. Карінцева

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи магістра

Студента(ки) групи БА.мз-91С, 2 курсу _____ ЦЗДВН _____

(найменування інституту)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма 8.073.00.09 «Бізнес-адміністрування»

Аніщенко Артем Євгенович _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема індивідуальної роботи: ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРИВАТНОГО МЕДИЦИНСЬКОГО ЦЕНТРУ

Затверджую наказом по СумДУ № _____ від «__» _____ 20__ р.

Термін здачі студентом закінченої роботи: «__» _____ 20__ р.

Вихідні дані до роботи: _____ навчально-методична література, періодичні видання, нормативні акти

Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що підлягають розробленню) ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

ДІАГНОСТИКА ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТОВ “Агробуд”
УПРАВЛІННЯ ПОЛІТИКОЮ ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКОМ

Перелік ілюстрацій

Схема формування прибутку будівельної організації

Фактори, що впливають на прибуток

Схема формування різних видів прибутку підприємства

Формування і розподіл балансового прибутку ТОВ „Агробуд”, тис.грн

Динаміка показників прибутку

Дата видачі завдання: « _____ » _____ 20__ р.

Керівник кваліфікаційної роботи магістра_доц. *Карінцева О.І*
(вч. звання, П.І.Б.)

Завдання прийняв(ла) до виконання: « __ » _____ 20__ р. _____
підпис студента(ки)

Примітки:

1. Це завдання підшивається до пояснювальної записки кваліфікаційної роботи магістра.
2. Крім завдання, студент має отримати від керівника календарний графік роботи над кваліфікаційною роботою магістра на період проектування із зазначенням строків виконання окремих етапів.

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
1. ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ.....	9
1.1 Техніко-економічна характеристика ТОВ “ Агробуд ” як об’єкта ДОСЛІДЖЕННЯ	9
1.2. ОСНОВНІ ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ТОВ „АГРОБУД”	ПОМИЛКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.
2. ДІАГНОСТИКА ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТОВ “АГРОБУД”	21
2.1. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ ТОВ „АГРОБУД”	ПОМИЛКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.
2.2. АНАЛІЗ ОПОДАТКОВУВАННОГО ПРИБУТКУ	24
2.3. АНАЛІЗ РОЗПОДІЛУ І ВИКОРИСТАННЯ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ	26
3. УПРАВЛІННЯ ПОЛІТИКОЮ ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКОМ.....	32
3.1. Вплив використання прибутку на фінансове становище ТОВ „АГРОБУД”	32
3.2. ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ	35
3.3. Шляхи підвищення прибутку на ТОВ “АГРОБУД”	39
ВИСНОВОК	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	44

РЕФЕРАТ

Робота складається з сторінок, містить 6 малюнків, 11 таблиць, 46 джерел використаної літератури.

Предметом дослідження даної роботи є процес розподілу прибутку на підприємстві.

Мета роботи - вивчення процесу формування і розподілу прибутку на підприємстві, а також дослідження цього процесу на конкретному підприємстві, тобто ТОВ „Агробуд”.

Інформаційною базою даній роботі є: статистичний матеріал підприємства „Агробуд”, постанови і законодавчі акти уряду України, роботи радянських і закордонних економістів, що займаються питаннями управління ефективністю виробництва і прибутку.

Дана робота містить теоретичну і практичну частини, розділ охорони праці, висновок і список використаної літератури.

Основу теоретичної роботи склала література по економіці підприємства і менеджменту, управлінню фінансами, маркетингові, управлінському облікові. Були використані роботи ряду вітчизняних і закордонних авторів, а також використаний ряд нормативних актів законодавства України. Крім того, були уважно вивчені і перероблені публікації в засобах масової інформації, у тому числі, у спеціалізованих виданнях, присвячених даній темі. У процесі підготовки цієї роботи були вивчені публікації в періодичній літературі, статистичні звіти.

Практичну основу дипломної роботи склали: документація ТОВ „Агробуд”, планові і звітні дані, внутрішні звіти й інші джерела інформації про роботу підприємства, а саме: звіти про прибутки і збитки, кошторису витрат, калькуляції собівартості, розрахунки робіт (послуг).

Перелік ключових слів: *прибуток, формування прибутку підприємства, розподіл прибутку, використання прибутку, рентабельність, чистий прибуток, прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства.*

ВСТУП

У сучасних умовах господарювання з орієнтацією на сталий розвиток суспільства [14,15,21,22,24,25,26,40,41,46] інвестиції виступають у ролі драйвера економічного зростання. Саме вони забезпечують модернізацію й реконструкцію діючих виробництв, та створення і впровадження інноваційних технологій [18,28,33,43,44,45]. Основним джерелом інвестицій на підприємствах виступає прибуток, як складова фінансових ресурсів.

Фінансові ресурси використовуються підприємством у процесі виробничої й інвестиційної діяльності. Вони знаходяться в постійному русі і перебувають у грошовій формі лише у виді залишків коштів на розрахунковому рахунку в комерційному банку й у касі підприємства. Підприємство, піклуючись про свою фінансову стійкість і стабільне місце в ринковому господарстві, розподіляє свої фінансові ресурси по видах діяльності і в часі.

Підприємство самостійне планує свою діяльність і визначає перспективи розвитку, виходячи з попиту на вироблену продукцію і необхідність забезпечення виробничого і соціального розвитку. Самостійно планованим показником у числі інших став прибуток. В умовах ринкової економіки основа економічного розвитку – прибуток, найважливіший показник ефективності роботи підприємства, джерела його життєдіяльності. Однак не можна думати, що планування і формування прибутку залишилося винятково в сфері інтересів тільки підприємства. Не в меншій мірі в цьому зацікавлені держава (бюджет), комерційні банки, інвестиційні структури, акціонери й інші власники цінних паперів.

Прибуток – найважливіша фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва й у кінцевому рахунку свідчить про обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності роботи, рівень собівартості. Одночасно прибуток впливає на зміцнення комерційного розрахунку, інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності. Він є не тільки джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, а і джерелом формування бюджетних ресурсів держави.

Підприємство, одержавши фінансову самостійність і незалежність, вправі вирішувати, на які мети й у яких розмірах направляти прибуток, що залишився після сплати податків у бюджет і інші обов'язкові платежі і відрахувань.

Прибуток є показником, що найбільше повно відбиває ефективність виробництва, обсяг і якість зробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості[8,9,10,11,12,13,20,39].

Одержання прибутку є обов'язковою умовою функціонування підприємства. Будучи джерелом виробничого і соціального розвитку, прибуток займає ведуче місце в забезпеченні самофінансування підприємств і об'єднань, можливості яких багато в чому визначаються тим, наскільки доходи перевищують витрати.

Прибуток – об'єктивна економічна категорія товарно-грошових відносин. Формування регульованого ринку товарів супроводжується підвищенням ролі прибутку в системі показників економічної характеристики діяльності підприємств. До того ж прибуток – реальна база оподаткування і, як правило, джерело сплати податків.

Прибуток займає одне з центральних місць у загальній системі вартісних інструментів і важелів керування економікою. Це виражається в тім, що фінанси, кредит, ціни, собівартість і інші важелі прямо або побічно зв'язані з прибутком.

Основна задача управління формування, розподілу і використання прибутку складається у виявленні тенденцій і пропорцій, що склалися, у розподілі прибутку за звітний рік у порівнянні з минулим роком. За результатами аналізу розробляються рекомендації зі зміни пропорцій у розподілі прибутку і найбільш раціональному її використанню.

Різномічне значення прибутку посилюється з переходом економіки держави до ринкових умов господарювання. Підприємства не державної форми власності, одержавши фінансову самостійність і незалежність, мають право вирішувати, на які цілі й у яких розмірах направити прибуток, що залишився після сплати податків у бюджет і інші обов'язкові платежі і відрахувань.

В умовах переходу до ринкових відносин важливим фактором подальшого розвитку будь-якого підприємства є потік грошових засобів, що надходять, перевищуючі платежі. Від наявності або відсутності доходів буде залежати, у кінцевому рахунку, можливість функціонування фірми, її конкурентоздатність і фінансовий стан[16,7,19,27,32,37,38].

Важлива задача кожного суб'єкта, що хазяює – одержати більше прибутку при найменших витратах шляхом дотримання суворого режиму економії і витрати засобів і найбільш ефективного їхнього використання. А це у свою чергу залежить від успішного управління формуванням прибутку.

Серед задач даної роботи можна виділити наступні:

- вивчення теоретичних аспектів формування та розподілу прибутку;
- виявлення факторів, що визначають розмір прибутку;
- оцінка впливу факторів на прибуток;
- вишукування резервів її збільшення;

Мета дипломної роботи: виявити тенденції і пропорції, що склалися, у розподілі прибутку, а також виявити вплив використання прибутку на фінансове становище підприємства. Метою роботи є виявлення проблем у управлінні формуванням прибутку і дослідження напрямків удосконалювання даного елемента фінансового менеджменту в Україні на прикладі підприємства ТОВ “Агробуд”.

Оптимізація розподілу прибутку, тобто проведена на підприємстві фінансова політика розподілу прибутку повинна забезпечити ріст обороту, збільшення власного капіталу, досягнення оптимальної структури капіталу.

Дипломна робота має на меті вивчити сутність прибутку, її роль у діяльності підприємства, а також порядок її формування та розподілу.

При цьому ставляться наступні задачі: вивчення сутності і видів прибутку, значення чистого прибутку і її ролі в умовах розвитку підприємництва, показників, використовуваних для розрахунку оподаткованого прибутку, а також розгляд проблем удосконалювання законодавчої бази по оподаткуванню прибутку, шляхів їхнього рішення.

1. ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

1.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Агробуд» як об'єкта дослідження

ТОВ «Агробуд» зареєстровано в 1995 році. Вищим органом керування є збори Засновників. Суспільство раз у рік проводить річні збори Засновників незалежно від інших зборів. Збори скликаються генеральним директором, ревізійною комісією або за вимогою не менш 2 учасників. Збори обирають з числа учасників ревізійну комісію для контролю за фінансово-господарською діяльністю ТОВ «Агробуд». Внески учасників товариства - грошові кошти, будинки, спорудження, устаткування й інші матеріальні цінності.

ТОВ «Агробуд» припиняється (ліквідується):

- за рішенням Зборів Засновників;
- за рішенням суду, у випадку неплатоспроможності або порушення суспільством діючого законодавства.

Ліквідація і реорганізація ТОВ «Агробуд» здійснюється в порядку передбаченому чинним законодавством. Наявні в ТОВ «Агробуд» кошти, у тому числі від розпродажу майна, після розрахунків по оплаті праці, виконання зобов'язань перед кредиторами і бюджетом, розподіляються між учасниками. Розподіл здійснюється шляхом створення на основі одного ТОВ «Агробуд» нових самостійних юридичних осіб, з поділом балансів і капіталів.

Допускається виділення із ТОВ «Агробуд» підрозділів і утворення нової юридичної особи зі своїм балансом і капіталом. Суспільство продовжує існувати з відповідними змінами в активах і пасивах.

Добровільна ліквідація ТОВ «Агробуд» виробляється призначеної зборами учасників ліквідаційною комісією, примусові - у встановленому чинним законодавством порядку. При ліквідації суспільство зобов'язане надати всі дані по особовому складі в архів місцевої адміністрації.

Суспільство створювалося з метою:

- участь у прискореному формуванні товарного ринку;
- задоволення суспільних потреб у його послугах.

Вид діяльності – ремонтно-будівельні і будівельно-монтажні роботи.

Окремі види діяльності можуть здійснюватися підприємством тільки на підставі спеціального дозволу (ліцензії) у випадках і порядку передбаченому законодавством.

Основними замовниками і виконавцями є ЗАТ «Укрнафта», ТОВ «Міраж», АФ «Трансбуд», ТОВ «Агробуд» є клієнтом центрального відділення Ощадбанку.

На даний момент чисельність ТОВ «Агробуд» складає 42 чоловік.

Бухгалтерський облік здійснюється під керівництвом головного бухгалтера. Вимоги головного бухгалтера при здійсненні обраної облікової політики є обов'язковими для всіх працівників організації.

Порядок і терміни проведення інвентаризації визначаються директором організації окремим наказом, за винятком випадків, коли проведення інвентаризації обов'язково. Проведення інвентаризації обов'язково в наступних випадках.

- при передачі майна в оренду, продажах;
- при зміні матеріально відповідальних осіб;
- при виявленні фактів розкрадання або псування майна;
- у випадку стихійного лиха, пожежі або інших надзвичайних ситуацій;
- перед складанням річної бухгалтерської звітності.

Облік зносу МБП робити шляхом нарахування зносу в розмірі 50% при передачі МБП в експлуатацію.

Списання МБП вартістю не більш одному двадцятій встановленого в даному пункті ліміту робити без нарахування зносу, і відразу списувати на собівартість продукції.

Списання зносу нематеріальних активів виробляється щомісяця по нормах, нарахованим організацією, виходячи з первісної вартості і терміну їхнього корисного використання. Списання зносу нематеріальних активів, по яких не-

можливо визначити термін корисного використання виробляється виходячи з норм встановлених у розрахунку на 10 років.

Нарахування амортизації основних засобів робити відповідно до єдиних нормативів амортизаційних відрахувань на повне відновлення основних фондів.

Фактична вартість товарно-матеріальних цінностей, що списуються у виробництво, визначається по середній собівартості матеріалів.

Облік товарів виробляється по покупній вартості.

Облік витрат на виробництва ведеться з поділом на прямі і непрямі. Непрямі витрати списуються наприкінці звітнього періоду без розподілу.

Витрати на капітальний і поточний ремонт засобів МБП, автотранспорту відносяться на собівартість того звітнього періоду, у якому виробляються ремонтні роботи.

Витрати, зроблені в звітньому періоді, але стосовні до майбутнім звітньому періодам, варто відбивати на окремому рахунку “Витрати майбутніх періодів” з віднесенням у собівартість у міру настання періоду до якого вони відносяться.

Для цілей оподаткування виторг від реалізації продукції підприємство визначає в міру її оплати.

При безготівкових розрахунках - у міру надходження засобів за товари на розрахунковий рахунок підприємства, а при розрахунках готівкою - по надходженню засобів у касу.

Під виторгом від реалізації продукції варто розуміти виторг від фактично виконаних робіт, підтверджених і підписаних актом виконаних робіт.

Доходи, отримані в звітньому році, але стосовні до майбутнім звітньому періодам необхідно відбивати на окремому рахунку “Доходи майбутніх періодів”, з віднесенням на прибуток звітнього періоду в залежності від періоду, до якого вони відносяться.

Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства враховувати з розподілом по фондах. (фонд нагромадження, фонд споживання, фонд соціальної сфери).

Нарахування і виплати дивідендів засновників робити наприкінці звітнього періоду за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.

ТОВ „Агробуд” на підставі бухгалтерських реєстрів складає щоквартальну звітність для представлення в податкову інспекцію.

З вище сказаного, можна зробити висновок, що ТОВ „Агробуд” займається будівельно-ремонтною діяльністю і чисельність складає 42 чоловік. Виторг визначається на момент оплати, що відбито в обліковій політиці.

1.2. Основні фінансові показники, що впливають на фінансовий результат ТОВ „Агробуд”

В умовах ринкової економіки основа економічного розвитку будівельної організації - прибуток, найважливіший показник ефективності роботи організації, джерело його життєдіяльності[16,7,19,27,32,37,38].

Прибуток в літературі розглядається як фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і в кінцевому рахунку свідчить про обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Прибуток можна розглядати з декілька сторін. По-перше, як доход тих, хто забезпечує економіку підприємницькими здібностями або нормальним прибутком, або як винагорода підприємця за ризик, нові ідеї і зусилля, що він вкладає в бізнес. З іншого боку, прибуток можна вважати „безумовний” доход від факторів виробництва або „монопольний” доход і ін.

Прибуток як найважливіша категорія ринкових відносин виконує ряд найважливіших функцій. Сучасні економісти, використовуючи різні формулювання, виділяють кілька функцій прибутку[8,9,10,11,12,13,20,39].

По-перше, прибуток є критерієм і показником ефективності діяльності підприємства. Прибуток – грошове вираження грошових нагромаджень, створених підприємствами будь-яких форм власності. Як економічна категорія

вона характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності підприємств. Прибуток є показником, що найбільше повно відбиває ефективність виробництва, обсяг і якість зробленої продукції, стан продуктивності праці, рівня собівартості.

По-друге, прибуток має стимулюючу функцію. Виступаючи кінцевим фінансово-економічним результатом, підприємств прибуток відіграє ключову роль у ринковому господарстві. За нею закріплюється статус мети, що визначає економічне поведіння суб'єктів, що хазяюють, благополуччя яких залежить як від величини прибутку, так і від прийнятого в національній економіці алгоритму її розподілу, включаючи оподаткування;

Прибуток – основне джерело росту власного капіталу. В умовах ринкових відносин власники і менеджери, орієнтуючись на розмір прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, приймають рішення з приводу дивідендної й інвестиційної політики, що проводиться підприємством з урахуванням перспектив його розвитку.

Прибуток у ринковій економіці – рушійна сила і джерело відновлення виробничих фондів і продукції, що випускається, джерело соціальних благ для членів трудового колективу.

Однак існують і альтернативні точки зору з приводу стимулюючої функції прибутку. Найбільший власник початку ХХ століття Генрі Форд вважав: “Мотив тільки лише прибутку, хоча і вважається міцною і практичним насправді зовсім не практичний, тому що, як ми вже говорили, метою його є підвищення цін для споживача і зниження заробітної плати. Унаслідок цього він постійно звужує ринок збуту і зрештою погіршує сам себе” (Генрі Форд „Сьогодні і завтра” с.55). Про аналогічну ситуацію свідчать результати аналізу діяльності сучасних підприємств: “...В окремих суб'єктах, що господарюють, переважає прагнення витягти прибуток з метою збільшення фонду оплати праці на шкоду виробничому і соціальному розвитку колективу. Більш того, виявлені факти одержання “незаробленої” прибутку, тобто утвориться не в результаті ефектив-

ної господарської діяльності, а шляхом зміни, наприклад, структури продукції, що випускається” [20].

По-третє, прибуток є джерелом формування бюджетних ресурсів, позабюджетних і благодійних фондів.

Отримання прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ „Агробуд” залежить від здійснення основної діяльності суб'єкта господарювання, в якості якої виступають будівельні послуги. На рис. 1.1 наведено структурно-логічну схему формування прибутку від реалізації продукції, а також названо основні показники, що впливають на прибуток від реалізації нашого товариства [4].

У сучасних умовах показник, що характеризує фінансовий результат діяльності організації – балансовий прибуток або збиток[8,9,10,11,12,13,20,39].

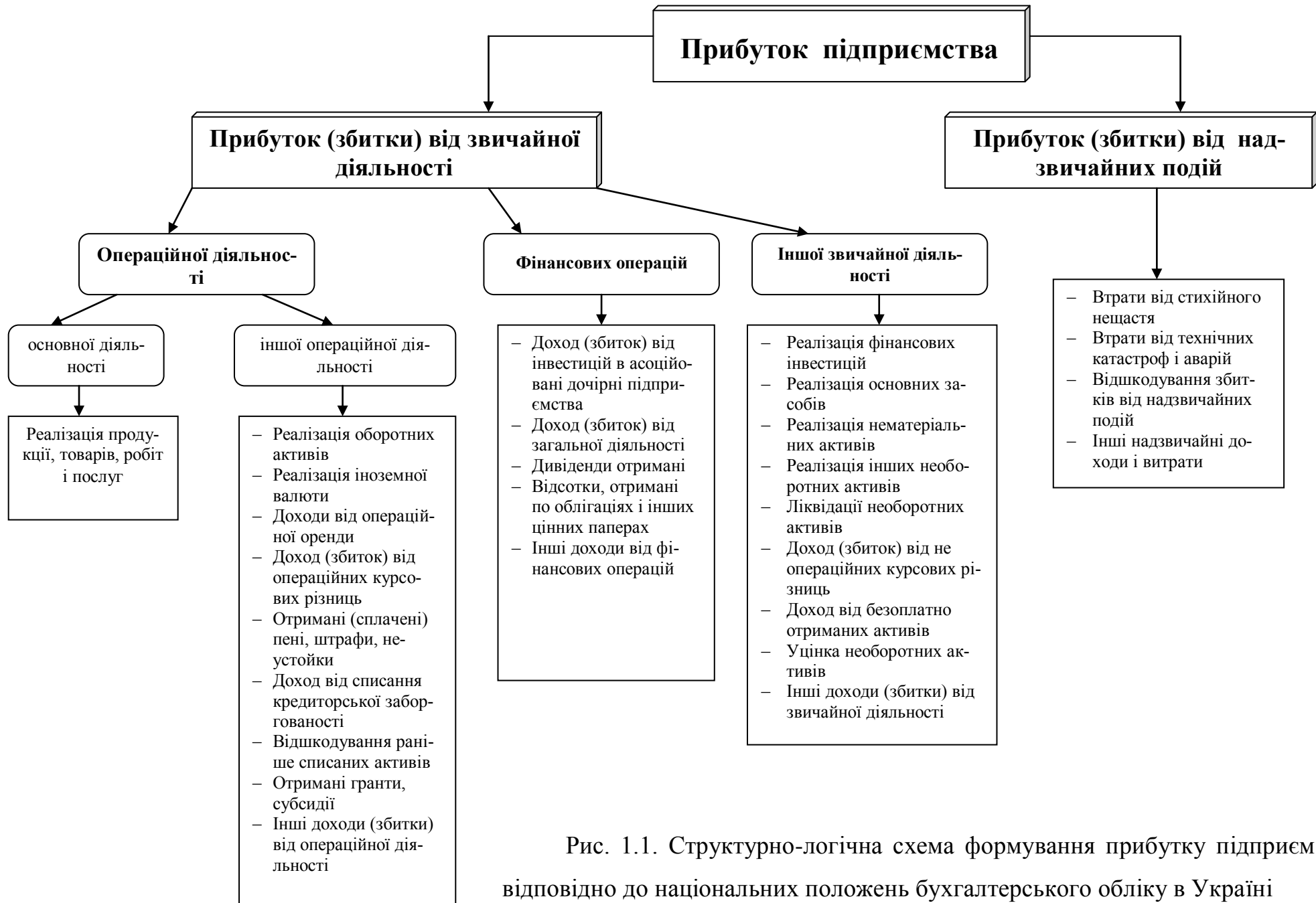

Рис. 1.1. Структурно-логічна схема формування прибутку підприємства відповідно до національних положень бухгалтерського обліку в Україні

Балансовий прибуток ТОВ „Агробуд” формується як фінансовий результат від реалізації будівельних робіт (послуг), майна організації (основних засобів, матеріальних активів, матеріальних оборотних коштів і інших активів), а також доходів від позареалізаційних операцій і являє собою різницю між вибором від реалізації будівельних робіт, майна і собівартістю виконаних робіт (послуг) і товарно-матеріальних цінностей, зменшених на суму витрат по цих операціях:

Основна маса прибутку будівельної організації являє собою прибуток від здачі замовникам виконаних робіт і надання послуг населенню й іншим споживачам. Вона визначається як різниця між договірною ціною зданих замовникові робіт (зроблених послуг) без податку на додану вартість і витратами на їхнє виробництво [8,9,10,11,12,13,20,39].

Прибуток від реалізації майна ТОВ „Агробуд”- основних фондів, нематеріальних активів, виробничих запасів - визначається як різниця між ціною реалізації без податку на додану вартість (і інших відрахувань передбачених законодавством) і залишковою вартістю основних фондів, нематеріальних активів, малоцінних і швидкозношуваних предметів, вартості матеріалів.

Прибуток від реалізації стороннім підприємствам продукції і послуг підсобних і допоміжних виробництв ТОВ „Агробуд” визначається як різниця між вартістю цієї продукції за продажними цінами без податку на додану вартість і її собівартістю.

У процесі розрахунку балансового прибутку враховуються також доходи і витрати будівельної організації від позареалізаційних операцій.

Базою порядку формування прибутку служить прийнята для всіх підприємств, незалежно від форм власності, єдина модель (рис. 1.3).

Відповідно до діючого законодавства прибуток будівельної організації підлягає оподатковуванню. База для оподатковування - балансовий прибуток.

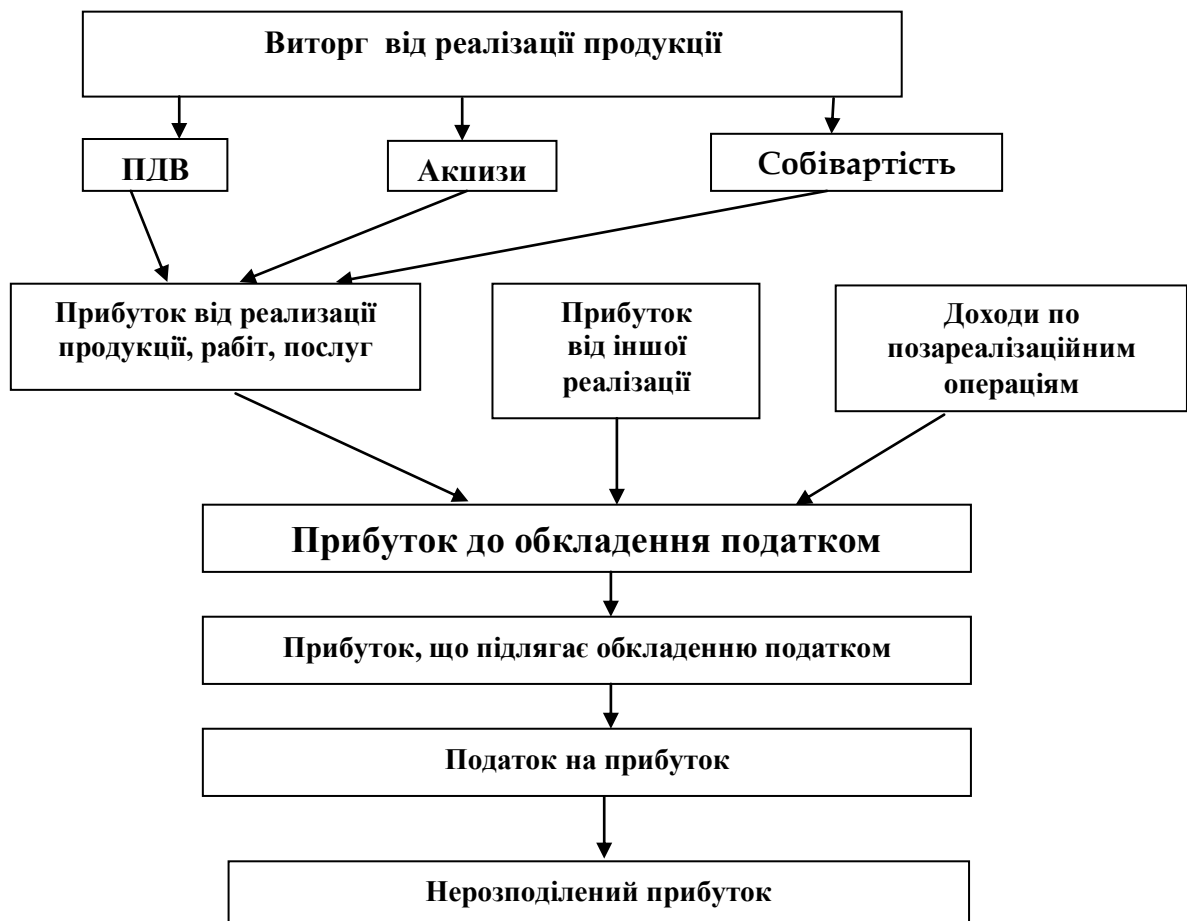

Рис. 1.3. Схема формування прибутку будівельної організації

Прибуток, що залишається в розпорядженні будівельної організації після оподаткування, називається чистим прибутком. Цей прибуток направляється на капітальні вкладення і приріст основного й оборотного капіталу; на покриття збитків минулих років, на відрахування в резервний капітал, на витрати соціального характеру; а також на виплату дивідендів і доходів. По закінченні року вона відноситься з загального рахунка “Прибутки та Збитки” на рахунок “Нерозподілений прибуток” (непокритий збиток).

З прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства (чистого прибутку) відповідно до законодавства й установчих документів підприємство може створювати фонд нагромадження, фонд споживання, резервний фонд і інші спеціальні фонди і резерви. Нормативи відрахувань від прибутку у фонди спеціального призначення встановлюється самим підприємством за узгодженням із засновником. Відрахування від прибутку в спеціальні фонди

виробляються щокварталу. На суму зроблених відрахувань від прибутку відбувається перерозподіл прибутку усередині підприємства: зменшується сума нерозподіленого прибутку і збільшуються утворені з неї фонди і резерви.

До рахунка “Нерозподілений прибуток” відкриваються окремі субрахунку для відособленого обліку кожного утвореного фонду нагромадження, споживання і резерву. При цьому під фондом нагромадження розуміються засоби, спрямовані на виробничий розвиток підприємства й інші аналогічні цілі, передбачені установчими документами підприємства (на створення нового майна підприємства). Під фондами споживання розуміються засоби, що направляються на здійснення заходів по соціальному розвитку (крім капітальних вкладень), матеріальному заохоченню колективу підприємства й інших аналогічних заходів і робіт, що не приводять до утворення нового майна підприємства.

Зміна економічних показників за будь-який часовий період відбувається під впливом безлічі різноманітних факторів. Різноманіття факторів, що впливають на прибуток, вимагає їхньої класифікації, що у той же час має важливе значення для визначення основних напрямків, пошуку резервів підвищення ефективності господарювання.

Для визначення основних напрямків пошуку резервів збільшення прибутку фактори, що впливають на його одержання, класифікують за різними ознаками (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Класифікація факторів, що впливають на величину прибутку

При здійсненні фінансово-господарської діяльності всі ці фактори знаходяться в тісному взаємозв'язку і взаємозалежності.

На операційний прибуток впливають наступні укрупнені фактори: обсяг реалізованої продукції, її собівартість, оптові ціни, структурні й асортиментні зрушення. Кожний з названих факторів теж є під впливом цілої групи первинних факторів. Наприклад, у собівартість включаються витрати на оплату праці, матеріальні витрати, суми нарахованої амортизації, відрахування на соціальні нестатки та інші.

Таким чином, можна зробити висновок, що ті самі елементи процесу виробництва, саме засобу праці, предмети праці і праця, розглядаються, з одного боку, як основні первинні фактори збільшення обсягу промислової продукції, а з іншого боку – як основні первинні фактори, що визначають витрати виробництва [12].

Оскільки прибуток являє собою різницю між обсягом зробленої продукції і її собівартістю, то її величина і темпи росту залежать від тих же трьох первинних факторів виробництва, що впливають на прибуток через систему показників обсягу промислової продукції і витрат виробництва.

Таблиця 1.1. Фактори, що впливають на прибуток

Основні фактори	Взаємозалежні фактори
Прибуток (збиток) від реалізації товарів	Обсяг продажу товарів
Прибуток від неторгової діяльності	Роздрібні ціни на реалізовані товари
Сальдо доходів і витрат по позареалізаційних операціях	Витрати звертання
Прибуток (збиток) від реалізації основних фондів	Оборотність і склад капіталу
	Фондоозброєність працівників
	Оборотність і склад капіталу
	Податкоємність підприємства
	Чисельність працівників підприємства
	Витрати, віднесені на прибуток

Залежність прибутку від невеликого кола найбільш важливих факторів дозволяє вивчити маржинальний аналіз (рис. 1.5) і на основі цього керувати процесом формування його величини.

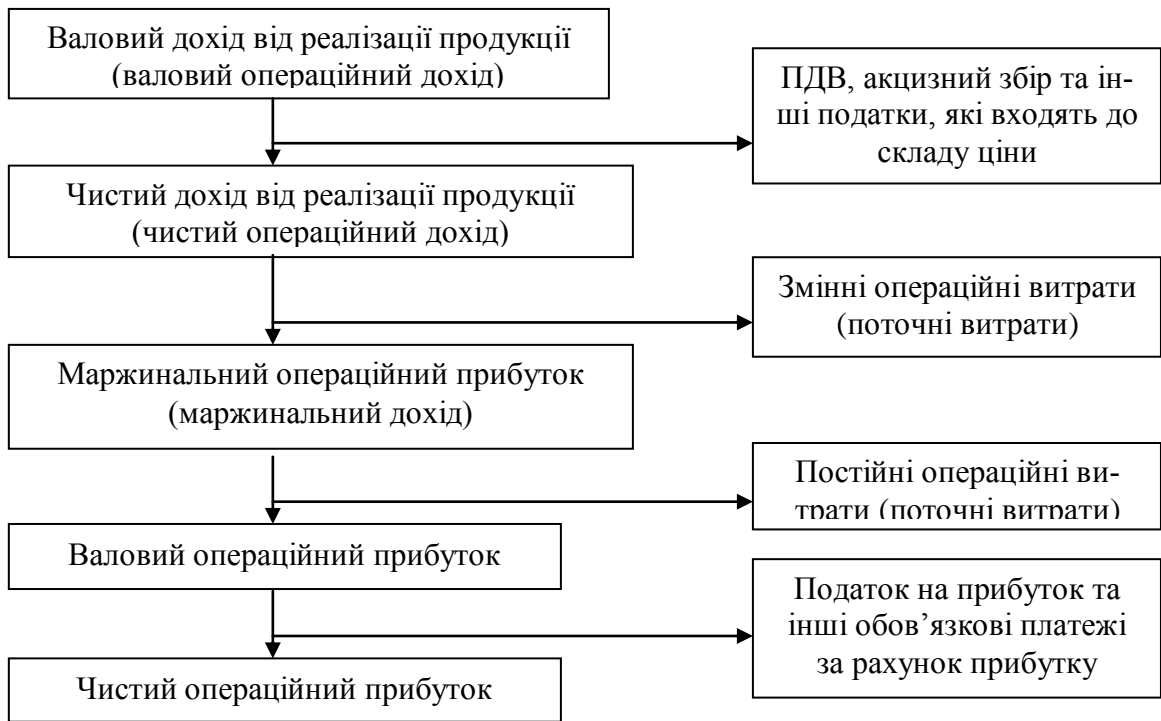

Рис. 1.5. Схема формування різних видів прибутку підприємства

2. ДІАГНОСТИКА ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТОВ “Агробуд”

2.1. Аналіз формування, розподілу прибутку ТОВ „Агробуд”

Аналіз формування, розподілу і використання прибутку проводиться за наступними етапами:

- 1) аналізується прибуток за складом і динамікою;
- 2) аналізується формування чистого прибутку і вплив податків на прибуток;
- 3) дається оцінка ефективності розподілу прибутку у фонд нагромадження і споживання;
- 4) аналізується використання прибутку фонду нагромадження і фонду споживання.

Аналіз починається з оцінки динаміки показників балансового прибутку за звітний період. При цьому порівнюються основні фінансові показники за минулий і звітний періоди, розраховуються відхилення від базової величини показників і з'ясовується, які показники вплинули на балансовий прибуток.

Таблиця 2.1. Формування і розподіл балансового прибутку ТОВ „Агробуд”,
тис.грн.

Показники	Звітний період	Аналогічний період минулого року
1. Виручка (нетто) від реалізації товарів, продукції, послуг	11 375	8 680
2. Собівартість (виробнича) реалізація товарів, продукції, робіт, послуг.	10 656	8 075
3. Валовий дохід	719	605
4. Витрати періоду :	423	350
- комерційні	81	67
- управлінські	342	283
5. Прибуток (збиток) від реалізації	296	255
6. Сальдо операційних результатів	-9	-105
7. Прибуток (збиток) від фінансово-	287	150

господарської діяльності		
8. Сальдо позареалізаційних результатів	-	-
9. Прибуток (збиток) звітного періоду балансовий прибуток	287	150

Виручка від наданих будівельних робіт і послуг у ТОВ “Агробуд” вважається “за оплатою”, тобто в міру їхньої оплати в повному обсязі за договірною вартістю.

Виявлено фінансовий результат: прибуток у 2018 р. складав – 150 тис. грн., а в 2019р. – 287 тис. грн.

Таким чином, у даному пункті розглянуте формування фінансового результату ТОВ “Агробуд” за 2018 рік і 2019 рік.

Після формування балансового прибутку підприємство сплачує податки в бюджет держави, а що залишилася, частина прибутку залишається в розпорядженні підприємства.

Для аналізу й оцінки рівня і динаміки показників прибутку складається таблиця (табл. 2.1.), у якій використовуються дані бухгалтерської звітності організації з форми №2.

Загальний фінансовий результат звітного періоду відображується в звітності в розгорнутому виді і являє собою суму прибутку (збитку) від реалізації продукції (робіт, послуг), реалізації основних засобів, нематеріальних активів і іншого майна і результату від фінансової й іншої діяльності; інших позареалізаційних операцій.

З даних табл. 2.1. видно, що у порівнянні з попереднім періодом прибуток виріс на 191,30%, що призвело також до відповідного збільшення прибутку, що залишилася в розпорядженні організації.

Виручка від реалізації товарів, послуг, робіт зростає швидше, ніж прибуток від реалізації товарів, робіт, послуг. Це свідчить про відносне збільшення витрат на виробництво продукції/послуг.

Чистий прибуток зростає швидше, ніж прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг). Усе це привело до збільшення прибутку звітного періоду.

Таблиця 2.2. Динаміка показників прибутку

Показники	Звітний період	Аналогічний період минулого року	Звітний у % до попереднього періоду
1. Виручка (нетто) від реалізації товарів, продукції, послуг	11 375	8 680	131 %
2. Собівартість (виробнича) реалізація товарів, продукції, робіт, послуг.	10 656	8 075	131,96%
3. Валовий доход	719	605	118, 80
4. Витрати періоду комерційні управлінські	81 342	67 283	120,90 120,80
5. Прибуток (збиток) від реалізації	296	255	116
6. Сальдо операційних результатів	-9	-105	8, 60
7. Прибуток (збиток) від фінансово-господарської діяльності	287	150	191,30
8. Сальдо позареалізаційних результатів	-	-	-
9. Прибуток (збиток) звітного періоду	287	150	191, 30
10. Прибуток, що залишається в розпорядженні організації	180	107	168, 20
11. Нерозподілений прибуток (збиток) звітного періоду			

Зміни в структурі прибутку звітної періоду характеризуються даними табл. 2.3.

Таблиця 2.3. Структура прибутку

Показники	Звітний період	Аналогічний період минулого року	Відхилення (+, -)
Прибуток (збиток) звітної періоду- усього в %	100 %	100%	
У тому числі:			
а) прибуток (збиток) від реалізації	103%	170%	-67
б) від фінансових операцій			
в) від іншої реалізації	3,14%	70,67 %	-67,53%
г) від фінансово-господарської діяльності	100%	100%	-
д) від позареалізаційних операцій	-	-	-
е) чистий прибуток	62,72%	71,33%	-8,61
ж) нерозподілений прибуток			

Як випливає з даних табл.2.3, у звітному періоді відбулися негативні зміни в структурі прибутку. Зменшилася частка прибутку від реалізації товарів (продукції, робіт, послуг), від іншої реалізації. Зменшилася також проти попереднього періоду частка прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства (чистого прибутку).

2.2. Аналіз оподаткованого прибутку.

Після формування прибутку звітної періоду, він коректується для цілей оподаткування.

З табл. 2.4 видно, що сума оподаткованого прибутку збільшилася в основному за рахунок збільшення прибутку від реалізації продукції (послуг), зменшення операційних витрат і за рахунок оплати замовниками виконаних робіт минулого року (відповідно до облікової політики «за оплатою»).

Але зростання собівартості сприяв зменшенню суми оподатковуваного прибутку.

Табл. 2.4 Розрахунок оподатковуваного прибутку, тис. грн.

Показники	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -)
1. Виторг від реалізації товарів, продукції, послуг	8680	11375	+2695
2. Собівартість (виробнича) реалізації товарів, продукції, робіт, послуг.	8075	10656	+2581
3. Витрати періоду			
комерційні	67	81	+14
управлінські	283	342	+59
4. Прибуток від реалізації продукції і послуг	255	296	+41
5. Прибуток від іншої реалізації	-	-	
6. Операційним доходи	1	1	0
7. Операційні витрати	106	10	-96
8. Балансовий прибуток	150	287	+137
9. Збільшення (+), зменшення (-) суми прибутку в результаті її коректування	-8	+19	+27
10. Пільги по податку на прибуток	-	-	
11. Сума податку на прибуток	35.5	76.5	+41

На основі даних табл. 2.4. розглянемо, які фактори вплинули на зміну суми оподатковуваного прибутку.

Сума податку на прибутку змінилася, за рахунок зміни суми оподатковуваного прибутку і зміни ставки податку на прибуток. Вплив цих факторів на суму податку на прибуток можна визначити множенням її приросту за рахунок I-фактора на базову ставку податку:

$$\Delta\Pi_{\text{п}} = \Delta\Pi_{\text{ппп}} \cdot C_{\text{бп}}/100 \quad (2.1)$$

де, $\Delta\Pi_{\text{п}}$ – приріст суми податку на прибуток,

$\Delta\Pi_{\text{ппп}}$ – приріст прибутку, що обкладається податком;

$C_{\text{бп}}$ – базова ставка податку на прибуток.

Таблиця 2.5. Розрахунок впливу факторів на зміну оподаткованого прибутку

Фактор зміни оподаткованого прибутку	Розрахунок впливу	Зміна суми податку тис. грн.
1. Зміна балансового прибутку	137x0,3	+41,1
1.1.1. Виторг від реалізації продукції, робіт, послуг	2695x0,3	+808,5
1.1.2. Собівартість реалізації товарів, послуг	2581x0,3	-774,3
1.3. Комерційні витрати	14x0,3	-4,2
1.1.4.Адміністративні витрати	59x0,3	-17,7
1.1. Прибуток від реалізації	41x0,3	+12,3
1.2. Операційні витрати	96x0,3	+28,8
4. Зміна суми прибутку в результаті її коректування	27x0,3	+8,1
5.Відхилення оподаткованого прибутку	164x0,3	+49,2

З таблиці 2.5. видно, що основними факторами, що зробили вплив на збільшення оподаткованого прибутку зробили – збільшення прибутку від реалізації на 12,3, зменшення операційних витрат на 28,8, і за рахунок зміни суми прибутку в результаті її коректування для нестатків оподаткування на 8,1. Але збільшення собівартості на 774,3, збільшення комерційних витрат на 4,2, і адміністративних витрат на 17,7 – зменшили оподатковуваний прибуток.

Далі розглянемо формування чистого прибутку.

2.3. Аналіз розподілу і використання чистого прибутку.

Розподіл прибутку являє собою процес формування напрямків його майбутнього використання відповідно до мети і задачі розвитку підприємства. Характер розподілу прибутку визначає багато істотних аспектів діяльності підприємства, роблячи вплив на її результативність.

Пропорції розподілу прибутку формують рівень забезпечення додаткової соціальної захищеності працівників. В умовах низької дієвості державних форм захисту зайнятих працівників, ця роль розподільного механізму

прибутку на підприємстві дозволяє доповнити їх мінімальну соціальну захищеність.

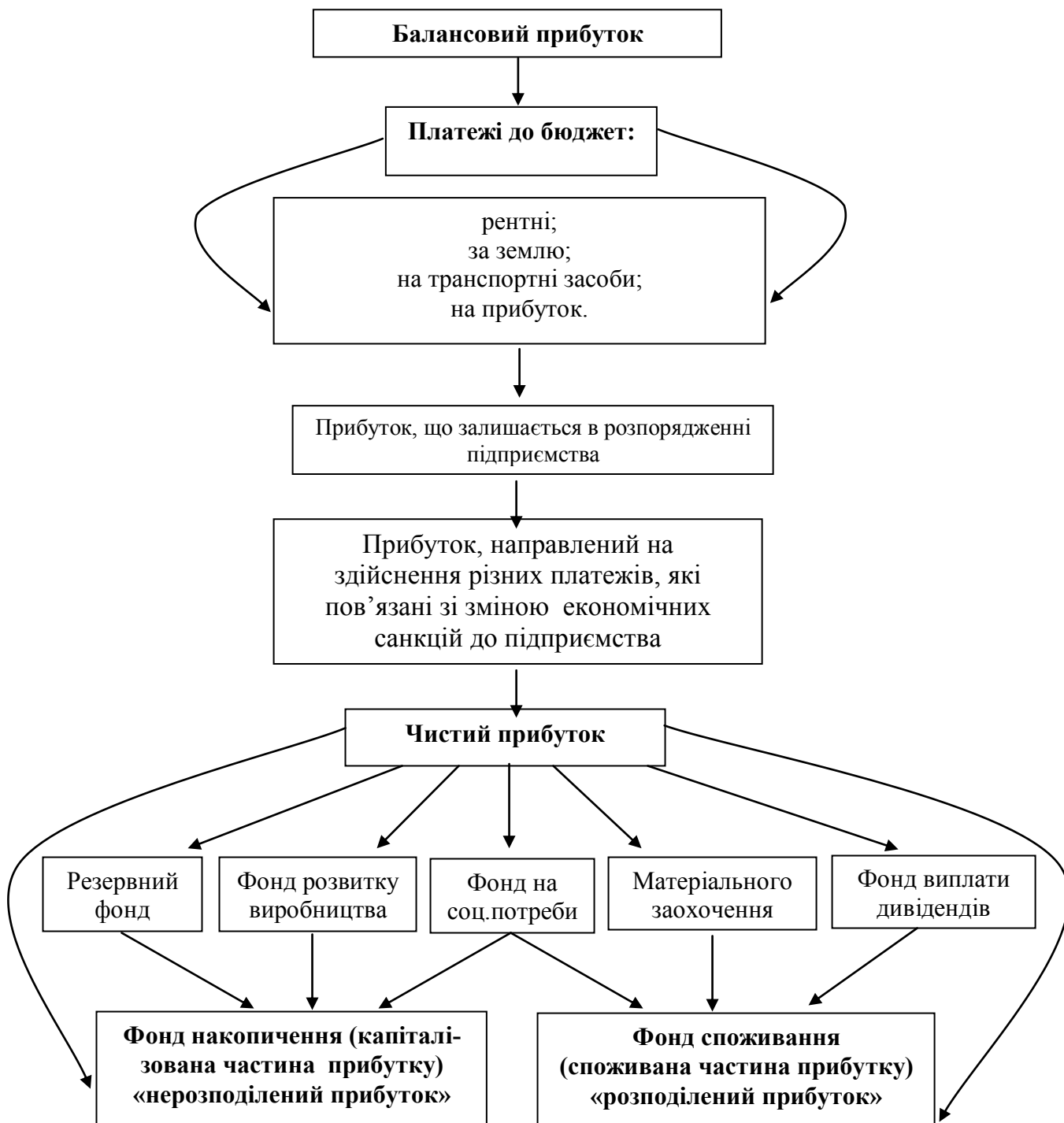

Рис. 2.2. Основні напрямки розподілу прибутку.

Характер розподілу прибутку впливає на рівень поточної платоспроможності підприємства[8,9,10,11,12,13,20,39]. Виплати прибутку, передбаченого до споживання власниками і персоналом підприємства, здійснюються,

як правило, у грошовій формі, тобто у формі основного активу, що забезпечує платоспроможність по невідкладних фінансових зобов'язаннях. При великому обсязі виплат прибутку на меті споживання, рівень може істотно знизитися.

У процесі формування політики розподілу прибутку підприємства забезпечується її використання по наступних основних напрямках (рис 2.2).

Основною метою політики розподілу прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, є оптимізація пропорцій між капіталізованою і споживаною частинами з урахуванням забезпечення реалізації стратегії розвитку і росту його ринкової вартості.

Чистий прибуток розподіляється відповідно до Статуту підприємства.

За рахунок чистого прибутку виплачуються дивіденди акціонерам підприємства, створюються фонди нагромадження, споживання, резервний фонд, частина прибутку направляється на поповнення власного оборотного капіталу (рис. 2.4). У процесі формування і використання фондів спеціального призначення за рахунок прибутку реалізується її стимулююча роль.

Основна задача аналізу розподілу і використання прибутку складається у виявленні тенденцій і пропорцій, що склалися, у розподілі прибутку за звітний рік у порівнянні з минулим роком. За результатами аналізу розробляються рекомендації зі зміни пропорцій у розподілі прибутку і найбільш раціональному її використанню.

Аналіз розподілу і використання прибутку проводиться в наступному порядку:

- 1) дається оцінка змін суми засобів по кожному напрямку використання прибутку в порівнянні зі звітним і базисним періодом;
- 2) проводиться факторний аналіз утворення фондів;

3) дається оцінка ефективності використання фондів нагромадження і споживання відповідно до показників ефективності економічного потенціалу.

Так, на ТОВ „Агробуд” з чистого прибутку утворюються фонди: нагромадження, споживання, соціальної сфери.

Розглянемо на прикладі ТОВ „Агробуд” аналіз розподілу і використання прибутку.

Резервний фонд на даному підприємстві не сформований і тому засоби на поповнення резервного фонду не направлялися.

Прийняти дані коефіцієнти відрахувань у фонди було вирішено на зборах засновників.

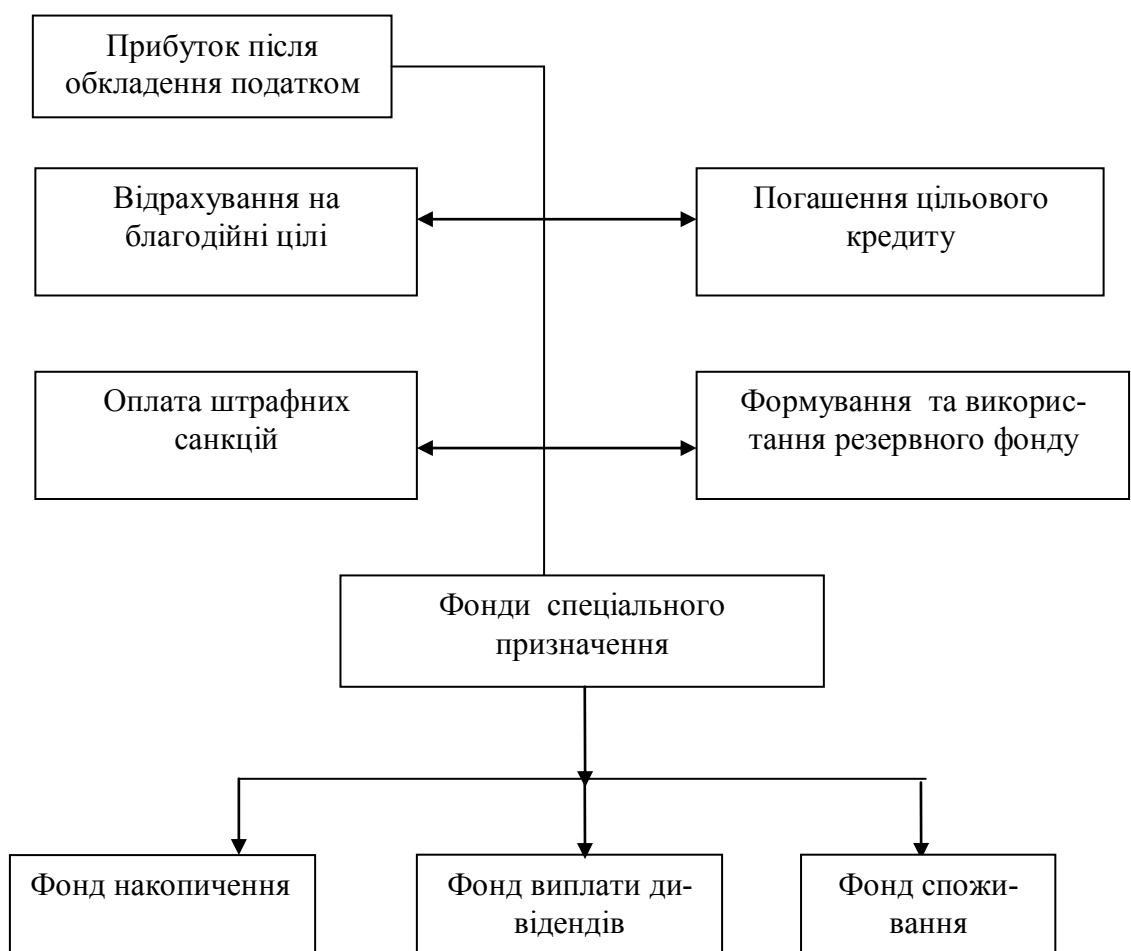

Рис. 2.4. Схема розподілу чистого прибутку

Аналізуючи розподілу чистого прибутку у фонди спеціального призначення, необхідно знати фактори формування цих фондів. Основним фактором є 1) - чистий прибуток, 2) коефіцієнт відрахувань прибутку.

Таблиця 2.6. Дані про використання чистого прибутку тис. грн.

Показник	Звітний рік	Аналогічний період минулого року	Відхилення (+, -)
1. Чистий прибуток	180	107	+73
2. Розподіл чистого прибутку:			
у фонд нагромадження	45	32.1	+12.9
у фонд споживання	108	54	+54
у фонд соціальної сфери	18	16	+2
3. Частка в чистому прибутку, %			
фонду нагромадження	25	30	-5
фонду споживання	60	50	10
у фонд соціальної сфери	10	15	-5

Розглянемо в табл. 2.6. вплив факторів – суми чистого прибутку і коефіцієнта відрахувань прибутку на відрахування у фонди.

Зміна відрахувань у фонди спеціального призначення за рахунок зміни чистого прибутку можна розрахувати по формулі:

$$\Delta\Phi_{\text{н}}(\Pi) = \Delta\Pi_{\text{ч}} \cdot \text{ДО}^0, \quad (2.4)$$

$$\Delta\Phi_{\text{н}}(\Pi) = +73 \cdot 30 = 21.9 \text{ - фонд нагромадження}$$

$$\Delta\Phi_{\text{н}}(\Pi) = +73 \cdot 50 = 36.5 \text{ - фонд споживання}$$

де $\Delta\Phi_{\text{н}}(\Pi)$ - збільшення фонду нагромадження (споживання) за рахунок зміни чистого прибутку; $\Delta\Pi_{\text{ч}}$ - збільшення суми чистого прибутку; ДО^0 - коефіцієнт відрахувань від чистого прибутку у відповідний фонд.

Для цього приріст чистого прибутку за рахунок кожного фактора множимо на базисний (2018 р.) коефіцієнт відрахувань у відповідний фонд.

На розмір відрахувань у фонди впливають і зміни коефіцієнта відрахувань від чистого прибутку. Рівень його впливу розраховується по формулі:

$$\Delta\Phi_{\text{н}}(\text{ДО}) = (\text{ДО}^1 - \text{ДО}^0) \cdot \text{П}_\text{ч}^1, \quad (2.5)$$

де $\Delta\Phi_{\text{н}}(\text{ДО})$ – збільшення фонду споживання (нагромадження) від зміни коефіцієнта відрахувань; ДО^1 , ДО^0 – фактичний і базисний коефіцієнти відрахувань у фонди споживання (нагромадження); $\text{П}_\text{ч}^1$ – чистий прибуток за звітний період.

$$\Delta\Phi_{\text{н}}(\text{ДО}) = (0.25-0.30) \cdot 180 = -9 - \text{фонд нагромадження}$$

З приведених розрахунків випливає, що на зменшення суми відрахувань у фонд нагромадження, соц. сфери вплинуло зменшення коефіцієнта відрахувань на 9, а за рахунок впливу чистого прибутку відрахування у фонд нагромадження збільшилися на 21.9, а у фонд соц. сфери – 10.95.

Таблиця 2.7. Розрахунок впливу факторів (суми чистого прибутку і коефіцієнта відрахування) на розмір відрахувань у фонди підприємства.

Вид фонду	Сума розподіленого прибутку (тис.грн.)		Частка відрахувань %		Сума відрахувань тис. грн.		Всього	Відхилення у тому числі за рахунок	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019		НП	К _{отч}
Нагромадження	107	180	30	25	32	45	+13	22	-9
Споживання	107	180	50	60	54	108	+54	36,5	+18
Соц. сфери	107	180	15	10	16	18	+2	10,9	-9

Зміни відрахувань у фонд споживання збільшилися за рахунок впливу чистого прибутку на 36.5 і за рахунок коефіцієнта на 18.

3. УПРАВЛІННЯ ПОЛІТИКОЮ ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКОМ

3.1. Вплив використання прибутку на фінансове становище ТОВ „Агробуд”

Співвідношення використання прибутку на нагромадження і споживання впливає на фінансове становище підприємства. Недостатність засобів, що спрямовуються на нагромадження, стримує ріст обороту, призводить до збільшення потреби в позикових коштах.

Аналіз використання прибутку виявляє, наскільки ефективно розподілялися кошти на нагромадження і споживання.

Верхню границю потенційного розвитку підприємства визначає рентабельність власних засобів, що показує ефективність використання власного капіталу.

Рентабельність власних засобів, як відомо, можна представити як відношення суми засобів, спрямованих на нагромадження і споживання, до величини власних засобів.

$$R_{вз} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} \times 100\% \quad (3.1)$$

Рентабельність власного капіталу 2018 р.	Рентабельність власного капіталу 2019р.	Відхилення
107: 367·100% =29.16	180:402 ·100% = 44.78	15.62

З таблиці видно що рентабельність власного капіталу збільшилася, у порівнянні з минулим роком на 15.62.

Рентабельність власних засобів показує ефективність використання власного капіталу, указує на величину прибутку отриманої з кожної гривні, вкладеного в підприємства, власниками.

Для досягнення високих темпів росту обороту потрібно підвищувати можливість збільшення рентабельності власних засобів.

Рентабельність, як нам відомо, у загальному значенні, це відношення результатів до витрат.

Так, дійсно, рентабельність характеризує прибуток, що було отримано з кожної гривні коштів, вкладених у підприємство або інші фінансові операції.

Співвідношення фонду нагромадження до величини власного капіталу визначає внутрішні темпи зростання, тобто темпи збільшення активів.

$$R_{вз} = \Phi_n / ВК, \quad (3.2)$$

Де Φ_n – фонд нагромадження, ВК - власний капітал

Темп збільшення активів 2018 р.	Темп збільшення активів 2019 р.	Відхилення
21:367 = 0.06	27:402 = 0.08	0.02

Внутрішні темпи зростання, тобто темпи збільшення активів збільшилися в порівнянні 2018р. на 0.02.

Відношення фонду споживання до розміру власного капіталу складає рівень споживання.

$$R_{вз} = \Phi_c / ВК, \quad (3.3)$$

Де Φ_c – фонд споживання, ВК - власний капітал.

Рівень споживання 2018 р.	Рівень споживання 2019 р.	Відхилення
54 :367 = 0.15	108:402 = 0.27	0.12

Як висновок: внутрішні темпи росту зростають (темп збільшення активів) але дуже повільно на 0.02, тобто політика розподілу прибутку була обрана не правильно.

На фірмі «Агробуд» значно більша частина прибутку була спрямована у фонд споживання і використовувалася на виплати соціального характеру. Однак недостатність коштів, що спрямовуються на нагромадження,

стримує зростання обороту, призводить до збільшення потреби в позикових коштах.

Спрямування коштів у фонд нагромадження дозволить збільшити економічний потенціал нашої фірми, підвищити її платоспроможність і фінансову незалежність, буде сприяти росту обсягу виконання робіт без збільшення розміру позикових коштів.

Таким чином, фірмі «Агробуд» потрібно переглянути порядок розподілу прибутку, спрямовуючи більшу його частину на формування фонду нагромадження.

Показники рентабельності є важливими характеристиками факторного середовища формування прибутку підприємств.

Виходячи зі складу майна підприємства, у яке вкладаються капітали, і проведених підприємцями господарських і фінансових операцій існує система показників рентабельності.

Огляд літературних джерел дозволив виокремити такі основні групи показників рентабельності:

- 1) показники рентабельності капіталу (активів)
- 2) показники рентабельності продукції
- 3) показники, розраховані на основі руху наявних коштів.

Показники рентабельності, як відомо, характеризують фінансові результати й ефективність діяльності підприємства. Вони вимірюють прибутковість підприємства з різних позицій.

Перша група показників рентабельності формується як співвідношення прибутку до різних показників авансованих коштів, з яких найбільш важливими є: всі активи підприємства; інвестиційний капітал (власні засоби + довгострокові зобов'язання); акціонерний (власний) капітал.

Дані показники специфічні тим, що відповідають інтересам всіх учасників бізнесу підприємства. Наприклад, адміністрацію підприємства цікавить віддача (прибутковість всіх активів (усього капіталу)); власників і засновників – прибутковість акцій і т.д.

Друга група показників формується на основі розрахунку рівнів рентабельності за показниками прибутку за звітністю підприємства.

Дані показники характеризують прибутковість продукції базисного (ДО₀) і звітного (ДО₁) періодів. Наприклад, рентабельність продукції по прибутку від реалізації

Третя група показників рентабельності формується аналогічно першій і другій групам, однак замість прибутку в розрахунок приймається чистий рух коштів.

Дані показники дають уявлення про ступінь можливості підприємства розплатитися з кредиторами, позичальниками й акціонерами коштами в зв'язку з використанням грошового потоку, що має місце. За допомогою перерахованих вище показників рентабельності можна проаналізувати ефективність використання активів підприємства.

Для аналізу загальної рентабельності (рентабельності активів) фірми ТОВ «Агробуд» була використана тривимірна модель аналізу рентабельності.

3.2. Факторний аналіз рентабельності

На рівень і динаміку показників рентабельності впливає вся сукупність виробничо-господарських факторів:

Рентабельність активів тим вища, чим вище прибутковість послуг, чим вище віддача необоротних активів і швидкість обороту оборотних активів, чим нижче загальні витрати на 1 гривню послуг і питомі витрати за економічними елементами (засоби праці, матеріалів, тощо).

Таблиця 3.1. Вихідні дані для аналізу рентабельності

Показники	Умов. позначення	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення
Вихідні дані				
1. Виручка від наданих послуг, тис. грн.	N	6534	7248	+714
2. Трудові ресурси				

а) виробничий персонал, чіл.	T	32	32	-
б) оплата праці з нарахуваннями, тис.грн.	U	1553	1825	+272
3. Матеріальні витрати, тис.грн.	M	4278	4622	+344
4. Необоротні активи				
а) величина необоротних активів, тис. грн.	F	334	244	-90
б) амортизація, тис. грн.	A	98	82	-16
5. Оборотні кошти, тис. грн.	E	578	534	-44
Розрахункові показники				
Собівартість наданих послуг, тис. грн.	$S=U+M+A$	5929	6529	+600
Прибуток від наданих послуг, тис. грн.	$P=N-S$	605	719	+114
Рентабельність капіталу (підприємства)	$R=\frac{P}{F+E}$	0.66	0.92	+0.26
Розрахунки для трьохфакторної моделі				
Фактор 1. Прибутковість наданих послуг	P/N	0.093	0.099	+0.006
Фактор 2. Фондоємність (капіталоємність) наданих послуг	F/N	0.051	0.034	-0.017
Фактор 3. Оборотність оборотних активів	E/N	0.089	0.074	-0.015

Фактор 1. – Прибутковість наданих послуг. Показує, скільки прибутку приходить на 1 гривню наданих будівельних послуг.

Зростання рентабельності наданих будівельних послуг, є наслідком росту цін при постійних витратах на надання послуг, або зниження витрат на надання послуг при постійних цінах. У звітному році попит на будівельні послуги підприємства не знизився.

Фактор 2. – Фондоємність послуг. Зниження фондоємності будівельних послуг, свідчить про підвищення ефективності використання основних фондів і веде до економії капітальних вкладень, і як наслідок, до відносного скорочення потреби підприємства в засобах праці. Сума цієї економії (додаткового вкладення) виводиться множенням величини зниження (збільшення) фондоємності продукції на суму виручки за аналізований період. Зростання

фондовіддачі будівельних послуг є найважливішим чинником поліпшення фінансових результатів діяльності нашого підприємства.

Фактор 3. – Оборотність оборотних активів. Показує скільки відбувається оборотів за звітний період. Прискорення оборотності оборотних коштів (активів) зменшує потребу в них, дозволяє підприємству вивільняти частину оборотних коштів для додаткових послуг. У результаті прискорення обороту потрібно менше запасів сировини, матеріалів, палива, вивільнюються і грошові ресурси, раніше вкладені в ці запаси.

Аналіз рентабельності проведемо на прикладі табличних даних.

Спочатку знайдемо значення рентабельності для базисного і звітного років:

Для базисного:

$$R_0 = \frac{\frac{P}{N}}{\frac{F}{N} + \frac{E}{N}} = \frac{\frac{605}{6534}}{\frac{334}{6534} + \frac{578}{6534}} = \frac{0.093}{0.051 + 0.089} = \frac{0.093}{0.14} = 0.66 = 66\%$$

Для звітного року:

$$R_1 = \frac{\frac{P}{N}}{\frac{F}{N} + \frac{E}{N}} = \frac{\frac{719}{7248}}{\frac{244}{7248} + \frac{534}{7248}} = \frac{0.099}{0.034 + 0.074} = \frac{0.099}{0.108} = 0.92 = 92\%$$

Таким чином, приріст рентабельності за звітний період складає:

$$\Delta R = 0.92 - 0.66 = 0.26 = 26\%$$

Розглянемо, яке вплив на цю зміну зробили різні фактори.

1. Розглянемо вплив зміни фактора прибутковості продукції.

Розрахуємо умовну рентабельність по прибутковості продукції за умови, що змінилася тільки рентабельність послуг, а значення усіх факторів залишилися на рівні базисних:

$$R^{\lambda p} = \frac{\lambda_1^p}{\lambda_0^f + \lambda_0^e} = \frac{\frac{719}{7248}}{\frac{334}{6534} + \frac{578}{6534}} = \frac{0.099}{0.051 + 0.089} = \frac{0.099}{0.14} = 0.71 = 71\%$$

Виділяємо вплив фактора прибутковості послуг:

$$\Delta R^{\lambda p} = 0.71 - 0.66 = 0.05 = 5\%$$

2. Розглянемо впливу зміни фондоємності.

Розрахуємо умовну рентабельність по фондоємності за умови, що змінилися два фактори – рентабельність послуг і фондоємність, а значення третього фактора, що залишився, збереглося на рівні базису:

$$R^{\lambda F} = \frac{\lambda_1^p}{\lambda_0^f + \lambda_0^e} = \frac{\frac{719}{7248}}{\frac{244}{7248} + \frac{578}{6534}} = \frac{0.099}{0.034 + 0.089} = \frac{0.099}{0.123} = 0.80 = 80\%$$

$$\Delta R^{\lambda F} = 0.80 - 0.71 = 0.09 = 9\%$$

3. Розглянемо вплив оборотності оборотних активів.

Розрахуємо рентабельність для звітного періоду. Її можна розглядати як умовну рентабельність за умови, що змінилися значення всіх трьох факторів: рентабельність послуг, фондоємності й оборотності оборотних активів (розрахунок $R_1 = 0.92$).

$$\Delta R^{\lambda E} = R_1 - R^{\lambda F} = 0.92 - 0.80 = 0.12 = 12\%$$

Отже, $\Delta R = R_1 - R_0 = \Delta R^{\lambda p} + \Delta R^{\lambda F} + \Delta R^{\lambda E} = 0.05 + 0.09 + 0.12 = 0.26 = 26\%$

З даних табл.3.1 видно, що прибутковість наших послуг збільшилася на 0.0066, тобто збільшився прибуток, що підприємство має з кожної гривні будівельних послуг.

Фондоємність знизилася в порівнянні з минулим роком на 0.017. Це свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів і веде до економії капітальних вкладень.

Оборотність оборотних активів знизилася в порівнянні з минулим роком на 0.015 разів. Уповільнення оборотності оборотних активів сприяє підвищенню потреби в збільшенні запасів сировини, матеріалів, і сповільнює вивільнення коштів, раніше вкладених у ці запаси.

Таким чином, приріст рентабельності за звітний період складає 26. %. Вплив на цю зміну зробили фактори:

прибутковість продукції на 5%, фондоємність на 9%, і оборотність оборотних активів на 12%.

3.3. Шляхи підвищення прибутку на ТОВ «Агробуд».

Проведений аналіз показує, що ТОВ «Агробуд» проводить велику роботу по підвищенню ефективності виконання робіт. У результаті цього на підприємстві за 2019 рік отримані наступні результати:

1. Виторг від реалізації послуг склав 11 375 тис. грн.
2. Собівартість реалізованих послуг – 10 656 тис. грн.
3. Прибуток від реалізації – 296 тис. грн.
4. На величину балансового прибутку, що склала 287 тис. грн. вплинули збільшення прибуток від реалізації продукції, зменшення операційних витрат.
5. Прибуток, що залишається в підприємства після сплати податку відповідно до установчих документів було спрямовано у фонд нагромадження – 45 тис. грн., у фонд споживання – 108 тис. грн., у фонд соціальної сфери – 18 тис. грн.

Як показує аналіз на ТОВ «Агробуд» спостерігається підвищення прибутку від реалізації продукції. Так у 2018 році він склав 150 тис. грн., а в 2019 році – 287 тис. грн.

На зміну прибутку вплинули такі фактори: собівартість, диверсифікація виконуваних робіт, обсяг реалізації. Диверсифікація робіт і послуг зміцнює позиції ТОВ «Агробуд» на ринку та розширює обсяг послуг.

З даних аналізу рентабельності фірми «Агробуд» видно, що приріст рентабельності за звітний період складає 26. %. Вплив на цю зміну забезпечили такі фактори:

- збільшення прибутковості послуг на 5%, тобто збільшився прибуток, що підприємство має з кожної гривні послуги.

- зниження фондоємності на 9%, це свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів і веде до економії капітальних вкладень.

- і зниження оборотності оборотних активів на 12%. Уповільнення оборотності оборотних активів сприяє підвищенню потреби в збільшенні запасів сировини, матеріалів, і сповільнює вивільнення коштів, раніше вкладених у ці запаси.

Аналіз використання прибутку фірмою «Агробуд» показав, як розподілялися засоби у фонд споживання й у фонд нагромадження.

На фірмі «Агробуд» велика частина прибутку була спрямована у фонд споживання і використовувалася на виплати соціального характеру, що спричинило за собою уповільнення оборотності оборотних активів, обмеження можливості росту товарообігу і прибутку.

Недостатність засобів, що направляються на нагромадження, стримує зростання обороту, призводить до збільшення потреби в позикових коштах.

Спрямування коштів у фонд нагромадження збільшить економічний потенціал, підвищить платоспроможність «Агробуд» і фінансову незалежність, буде сприяти росту обсягу виконання робіт без збільшення розміру позикових коштів.

У такий спосіб фірмі «Агробуд» потрібно переглянути порядок розподілу прибутку, направляючи велику частину на формування фонду нагромадження.

Таким чином, для збільшення позитивного результату на фірмі «Агробуд» пропонується розробити певні заходи:

1. Строге дотримання укладених договорів на виконання робіт. Особливо важливо підприємству, знайти замовників на виконання престижних і найбільш потрібних для ринку робіт.

2. Проведення масштабної й ефективної політики в області підготовки персоналу, що являє собою особливу форму вкладення капіталу.

3. Підвищення ефективності діяльності підприємства. Насамперед, необхідно більше уваги приділяти підвищенню швидкості руху оборотних коштів, скороченню усіх видів запасів, домагатися максимально швидкого просування готових виробів від виробника до споживача.

4. Поліпшувати якість виконуваних робіт, що приведе до конкурентоздатності і зацікавленості вибору даного підприємства замовниками робіт.

5. Так само не останню роль займає збільшення обсягу виконуваних робіт за рахунок більш повного використання потужностей підприємства.

6. Скорочення витрат на виробництво за рахунок підвищення рівня продуктивності праці, економічного використання сировини, матеріалів, палива, електроенергії, устаткування

7. Скорочення не виробничих витрат і виробничого браку за рахунок застосування найсучасніших технологій для виконання робіт.

Виконання цих пропозицій значно підвищить одержуваний прибуток на підприємстві.

ВИСНОВОК

Прибуток – найважливіша фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і в кінцевому рахунку свідчить про обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Одночасно прибуток впливає на зміцнення комерційного розрахунку, інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності. Він є не лише джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, а й джерелом формування бюджетних ресурсів держави.

Із розглянутих методів обчислення прибутку метод прямого розрахунку практично може бути використаний на підприємствах різних сфер діяльності і галузей економіки. Щодо аналітичного методу розрахунку і методу з використанням показника витрат на 1 грн. продукції, то методологія й окремі положення можуть бути застосовані також і на підприємствах сфери послуг.

Основні напрямки використання чистого прибутку: виробничо-технічний розвиток підприємства, соціальний розвиток, матеріальне заохочення (включаючи виплату дивідендів в акціонерних товариствах), інші витрати.

Основними факторами, що зробили вплив на збільшення оподаткованого прибутку зробили – збільшення прибутку від реалізації на 12,3, зменшення операційних витрат на 28,8, і за рахунок зміни суми прибутку в результаті її коректування для нестатків оподаткування на 8,1. Але збільшення собівартості на 774,3, збільшення комерційних витрат на 4,2, і управлінських витрат на 17,7 – зменшили оподатковуваний прибуток.

Сума чистого прибутку збільшилася основному за рахунок зростання прибутку від реалізації. Але ріст собівартості викликали зменшення суми чистого прибутку. Тому, вишукуючи шляхи збільшення чистого прибутку,

даному підприємству необхідно в першу чергу звернути увагу на фактори, що негативно впливають на формування її величини.

З приведених розрахунків випливає, що на зменшення суми відрахувань у фонд нагромадження, соц. сфери вплинуло зменшення коефіцієнта відрахувань на 9, а за рахунок впливу чистого прибутку відрахування у фонд нагромадження збільшилися на 21.9, а у фонд соц. сфери – 10.95.

Фондоємність знизилася в порівнянні з минулим роком на 0.017. Це свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів і веде до економії капітальних вкладень.

Оборотність оборотних активів знизилася в порівнянні з минулим роком на 0.015 разів. Уповільнення оборотності оборотних активів сприяє підвищенню потреби в збільшенні запасів сировини, матеріалів, і сповільнює вивільнення коштів, раніше вкладених у ці запаси.

Таким чином, приріст рентабельності за звітний період складає 26%. Вплив на цю зміну зробили фактори: прибутковість продукції на 5%, фондоємність на 9%, і оборотність оборотних активів на 12%.

Особливою проблемою є і підвищення ефективності діяльності підприємства по пошуку замовника. Насамперед необхідно більше уваги приділяти підвищенню швидкості руху оборотних коштів, скорочення усіх видів запасів, домагатися максимально швидкого виконання робіт.

Здійснюючи тактикові постійні поліпшення навіть у давно відомих послугах і робіт, можна забезпечити собі неухильний ріст частки ринку, обсягів пропонувананих робіт і доходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. Балашова Р., Коніщева Н., Гураль В. Аналітичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємств // Економіст – 2015г. - №12. – с.44 -.
2. Бандурка А. М, Черв'яків І. М, Фінансово-економічний аналіз: Підручник. — Харків: УН-ТМВД, 2019.
3. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент. - К.: Ельга, 2015.— 448 с.
4. Гаврілюк О. Методи регулювання діяльності іноземних інвесторів в країнах реципієнтах // Економіка України. - 2016. - № 3. - С. 78-85
5. Гармонизация социально-экономического развития как магистральное направление повышения конкурентоспособности современного государства / под.ред. Емельянова С.Г., Минаковой И.В. – Орёл: АПЛИТ, 2011. – 344 с.
6. Гончаров А.Б. Інвестування: Навч. посібник. - Х.: ІНЖЕК, 2018.- 240 с.
7. Государственное регулирование рыночных процессов в современной экономике / под.ред. Емельянова С.Г., Минаковой И.В. – Орёл: АПЛИТ. – 2010. – 428 с. (ISSN 978-5-904446-04-8)
8. Економіка енергетики : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, І. М. Сотник. – Суми: Університетська книга, 2015. – 378 с. (<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/45315>)
9. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н.,проф. Л. Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2012. - 864 с
10. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів Вузів. Під ред. проф. Ф.Ф. Бутінця. – Житомир: ЧП «Рута», 2016. – 680с.
11. Економічний аналіз : Навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатюк; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. - Київ: КНЕУ, 2017. - 540 с.
12. Економічний аналіз господарської діяльності: Навч. посіб. для ВНЗ / Іващенко В.І., Болюх М.А. — К., 2016. — 204 с.
13. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підруч. для ВНЗ. Рекомендовано Мін. освіти і науки України / Попович П.Я. — Т., 2014. — 456 с.
14. Карінцева О.І. Науково-методичний підхід до оцінювання екологічного ризику різних видів економічної діяльності // Маркетинг і менеджмент інновацій. 2017. № 3. С. 378–388. (WebofScience) <http://doi.org/10.21272/mmi.2017.3-35>
15. Карінцева О.І. Реструктуризація національної економіки України в умовах сталого розвитку: Монографія. Суми: Університетська книга, 2018. 349 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80665>
16. Карінцева О.І. Теоретико-методичні засади процесу формування та розвитку структури економіки країни // Механізм регулювання економіки. 2017. № 2. С. 76-87. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/68508>
17. Карінцева О.І. Дослідження структури економіки України та формалізація взаємозв'язку між виробництвом, капіталом та інвестиціями за

видами економічної діяльності // Проблеми і перспективи розвитку підприємства. Харків: ХНАДУ, 2017. №1. С. 45-54. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_

[FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pirpr_2017_1_9.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pirpr_2017_1_9.pdf)

18. Карінцева О.І., Матвеев П.С. Аналіз державної інноваційної політики України: проблеми та перспективи розвитку // Механізм регулювання економіки. 2016. № 3. С. 107-115. https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_30/OLEKSANDRA_I_KARINTSEVA

[_PAVLO_S_MATVIEIEVAnalysis_of_State_Innovative_Policy_of_Ukraine_Problems_and_Propects.pdf](https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_30/OLEKSANDRA_I_KARINTSEVA_PAVLO_S_MATVIEIEVAnalysis_of_State_Innovative_Policy_of_Ukraine_Problems_and_Propects.pdf)

19. Карінцева О.І. Ефективність використання лізингу в сучасних умовах [Текст] / О.І. Карінцева, М.О. Харченко, С.О. Кальченко // Механізм регулювання економіки. - 2016. - № 3. - С. 97-106. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/49594>

20. Карінцева О.І., Харченко М.О., Панченко А.А. Теоретичні підходи до визначення поняття “структура національної економіки” // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2017. № 3. С. 103-111. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/68379>

21. Карінцева О.І., Харченко М.О., Тарасенко С.В., Дяченко А.В. Промислова політика як фактор у системі управління економічною безпекою регіону з позиції формування екологічних бар’єрів // Управління інноваційною складовою економічної безпеки : монографія у 4-х томах / за ред. д.е.н., професора Прокопенко О.В. (гол. ред.), к.е.н., доцента Школи В.Ю., к.е.н. Щербаченко В.О. Суми: ТОВ «Триторія», 2017. Т. II. С. 229-240 <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/66707>

22. Карінцева О.І., Харченко М.О., Тарасенко С.В. Економічна основа векторів дематеріалізації та енергоефективності в процесах розвитку економіки // Мотиваційні механізми дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки: монографія; за заг. ред. Доктора екон.наук, проф. І. М.Сотник. Суми: Університетська книга, 2016. С. 33-38 <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80197>

23. Коробов М. Я. Фінанси промислового підприємства: Підручник. - К.: Либідь, 1995. - 160 с.

24. Мельник Л.Г. “Зелена” енергетика як провідна ланка “зеленої” економіки: досвід Європейського Союзу / Л.Г. Мельник, О.І. Карінцева, І.Б. Дегтярьова // Енергоефективність та енергозбереження: економічний, техніко-технологічний та екологічний аспекти: колективна монографія / за заг. ред. П.М. Макаренка, О.В. Калініченка, В.І. Аранчій. - Полтава: ПП "Астрія", 2019. - С. 85-91. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/74057>

25. Мельник, Л.Г. Синергетична основа маркетингових інновацій / Л.Г. Мельник, І.Б. Дегтярьова // Маркетинг і менеджмент інновацій. — 2010. — №1. — С.67-77.

26. Мотиваційні механізми дематеріалізаційних та енерго-ефективних змін національної економіки : монографія / за заг. ред. доктора екон. наук, проф. І. М. Сотник. – Суми : Університетська книга, 2016. – 368 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80197>
27. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. – 572 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80114>
28. Проривні технології в економіці і бізнесі (досвід ЄС та практика України у світлі III, IV і V промислових революцій) [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Л. Г. Мельник, Б. Л. Ковальов, Ю. М. Завдов'єва та ін.; за ред. Л. Г. Мельника та Б. Л. Ковальова. – Суми : СумДУ, 2020. – 180с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79621>
29. Статистичний щорічник України за 2018 рік. - К.: Техніка, 2019. - 598 с.
30. Фінансова діяльність підприємства: Підручник/ Бандурка О. М., Коробов М. Я., Орлов П. І., Петрова К. Я. – К.: Либідь, 2003. – 384 с.
31. Цигичко А.М. Новий механізм формування ефективності. –К.: Економіка, 2004. – 191с.
32. Харченко М.О. Управління витратами у системі стратегій "контролю" та "ризиків" суб'єкта господарювання [Текст] / О.І. Карінцева, М.О. Харченко, С.В. Тарасенко // Механізм регулювання економіки. – 2016. – № 4. – С. 1-12. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/66359>
33. Харченко М.О., Тарасенко С.В., Дяченко А.В., Юрко Р.Ю. Особливості розвитку ринків в 21 сторіччі: тенденції світу та України // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2017. № 4. С. 115-120. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/68375> 10.21272/ 1817-9215.2017.4-19
34. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: Навч. посіб. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: МАУП, 2014. — 328 с.
35. Фінансовий менеджмент./За ред. Проф. Г.Г.Кірейцева. – Київ:ЦУЛ, 2002. -496 с.
36. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. рд. проф. А. М. Поддергін. – К.: КНЕУ, 2015. – 536 с.
37. Экономика и бизнес: учебник / под ред. д.э.н., проф. Л. Г. Мельника, д.э.н., доц. А. И. Каринцевой. – Сумы : Университетская книга, 2018. – 608 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80201>
38. Экономика развития: учебное пособие / под ред. д.-ра экон. наук, проф. Л. Г. Мельника, канд. экон. наук А. Вик. Кубатко. Сумы : «Университетская книга», 2017. 352 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/80184/1/%d0%adkonomyka_razvytyia.pdf
39. Экономика предприятия: Учебное пособие / Под общ.ред.д.э.н., проф.. Л. Г. Мельника. – Сумы: ИТД „Университетская книга”, 2002. – 632 с.
40. Hens, L., Karintseva O., Shkarupa O., Kharchenko M. Integral assessment of national economy sustainable development // International Journal of

Environmental Technology and Management, 2018 Vol.21No.5/6, pp.306 – 318. (SCOPUS) <https://dx.doi.org/10.1504/IJETM.2018.100588>

41. Karintseva O.I. Theoretical base of Ukrainian economic structure // Механізм регулювання економіки. 2017. № 4. С. 183-191. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/68721>

42. Karintseva O.I. Prerequisites for the industrial policy formation of the country in conditions of transition to the sixth technology revolution [Internet source] / O.I. Karintseva, A.V. Dyachenko, S.V. Tarasenko, M.O. Kharchenko // Economic Processes Management: International Scientific E-Journal. - 2018. - № 4. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77646>

43. Karintseva O.I. Economic, Environmental and Social Challenges of Science for Achieving Sustainable Development Goals: the EU and World Experience / L.H. Melnyk, O.I. Karintseva, I.B. Dehtyarova // Механізм регулювання економіки. - 2017. - № 4. - С. 9-19. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/68512>

44. Kubatko O., Yaryomenko D., Kharchenko M., Almashaqbeh Ismail Y. Economic and Environmental Aspects of Smart Grid Technologies Implementation in Ukraine// Механізм регулювання економіки. - 2020. - № 1. - С. 28-37.

45. Melnyk L., Dehtyarova I., Kubatko O., Karintseva O., Derykolenko A. Disruptive technologies for the transition of digital economies towards sustainability // Economic Annals-XXI. 2019. № 179(9) P.22-30. (SCOPUS) <https://doi.org/10.21003/ea.V179-02>

46. Shkarupa O.V., Kharchenko M.O. Integrated assessment of environmental costs of national economy: A case study // International Journal of Ecological Economics and Statistics Volume 38, Issue 3, 2017, Pages 43-50. <http://ceser.in/ceserp/index.php/ijeec/article/view/4965>